

Asia: VN/9218/2024

Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Verohallinto esittää hallituksen esitysluonnoksen johdosta lausuntonaan seuraavaa.

1 Yleistä säännösten selkeyttämisestä

Hallituksen esitysluonnoksen alussa olevassa Esityksen pääasiallinen sisältö -sivulla on todettu, että ajoneuvolakia ja autoverolakia muutettaisiin niin, että pelastusautoiksi määriteltäisiin myös sopimuspalokuntien käytössä oleva nelivetoinen henkilö- tai pakettiauto, jossa on avoin tai katettu lava. Tällaiset sopimuspalokuntien pelastusautot olisivat muiden pelastusautojen tavoin vapaita auto- ja ajoneuvoverosta, mutta niihin ei sovellettaisi muille pelastusautoille säädettyä autoverotuen 48 kuukauden kuoleentumisaikaa. Muilta osin nykyisiin sopimuspalokunnan pelastusautoja koskeviin säännöksiin ei tulisi muutoksia.

Verohallinto katsoo, että pelastusautoja koskevien ajoneuvolain säännösten päivitystarve olisi tarkoituksenmukaista arvioida kokonaisuudessaan nyt ehdotetun ajoneuvolain 30 §:n 1 momentin muutoksen yhteydessä. Samalla tulisi varmistetuksi sopimuspalokuntien ajoneuvojen verovapaus sekä sopimuspalokuntien aseman ja toimintakyvyn turvaaminen kattavasti hallitusohjelmassa tarkoitetulla tavalla.

Autoverolain (777/2020) 23 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ajoneuvolain 30 §:ssä tarkoitettu pelastusauto on autoverosta vapaa. Nykyisessä ajoneuvolain 30 §:n 1 momentissa on säädetty kolmen eri pelastusauton määritelmän yleiset edellytykset. Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan ajoneuvolain 30 §:n 1 momentin muuttamista siten, että momentti jaettaisiin neljään eri kohtaan. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että pelastusautoksi katsottaisiin momentin 3 kohdan

mukaan jatkossa myös sopimuspalokunnan käytössä oleva M- tai N-luokan nelivetoinen ajoneuvo, jossa on avoin tai katettu lava ja jonka kokonaismassa on enintään 3,5 tonnia. Lisäksi tällaisen ajoneuvon luokittelun edellytyksenä olisi, että sitä käytetään yksinomaan pelastustoimen tehtäviin.

Ajoneuvolain 30 §:n 5 momentissa säädetään sisäministeriölle valtuus antaa asetuksella tarkempia säännöksiä ja 6 momentissa Liikenne- ja viestintävirastolle valtuus antaa tarkempia määräyksiä pelastusautojen teknisistä yksityiskohtia koskevista erityisedellytyksistä. Pelastusautoksi hyväksyminen ja rekisteröinti tapahtuvat Liikenne- ja viestintäviraston valvonnassa. Verohallinnon tehtävänä on toimittaa Suomessa käyttöön otettavan tai ensimmäistä kertaa rekisteröitävän pelastusajoneuvon autoverotus. Tuohon autoverotuksen toimittamiseen liittyvän verovalvonnan ja ohjauksen toteuttamisen ja kustannustehokkuuden kannaltakin on tärkeää, että verovapauden tavoitteet ovat selkeät ja että verovapauden edellytyksistä on säädetty johdonmukaisesti, täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Verohallinto katsoo, että nykyinen autoverosta vapaita pelastusajoneuvoja koskeva sääntely on osin epäyhtenäistä ja vaikeaselkoista. Säännösten sisältö ja sanamuodot ovat Verohallinnon käsityksen mukaan säilyneet pitkälti muuttumattomina ainakin ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista annetun asetuksen (1256/1992) säätämisestä lähtien. Pelastusautojen autoverottomuuden tavoitteita tai säännösten soveltamista ei ole täsmennetty viimeisimpien ajoneuvolain tai autoverolain säännösten esitöissä. Pelastusautojen teknisistä vaatimuksista säädetään ja määrätään jo nykyisin varsin yksityiskohtaisesti. Sen sijaan ajoneuvon omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat edellytykset erityisesti ovat osin epäyhtenäisiä ja tulkinnanvaraisia. Tämä vaikeuttaa säännösten soveltamista autoverotusta toimitettaessa ja verovalvonnassa.

Verohallinto esittää kunnioittaen näkemyksensä, että nyt ehdotetut muutokset ajoneuvolain 30 §:n 1 momenttiin ja autoverolain 14 §:ään tekisivät sääntelystä entistä monimutkaisempaa ja vaikeuttaisivat säännösten käytännön soveltamista muun muassa sopimuspalokuntien ajoneuvojen osalta. Verohallinto on valmis osallistumaan erityisesti ajoneuvolain 30 §:n 1 momentin mahdolliseen uudelleen muotoiluun tässä ja seuraavassa luvussa esittämiensä huomioiden pohjalta, kun säännösten tarkoitus on nyt halutulta osin tarkentunut.

Voimassa olevissa ja ehdotetuissa uusissa säännöksissä käytetään käsitteitä pelastustoimi ja pelastustoimen tehtävät.

Pelastuslain 2 a §:n 1 momentin 6 kohdan sopimuspalokunnan määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että määritelmässä esiintyvä sana ”pelastustoiminta” korvattaisiin sanalla ”pelastustoimi”. Verohallinnon näkemyksen muutos selkeyttäisi säännösten tulkintaa.

Verohallinto ehdottaa selvyiden vuoksi täsmennettäväksi hallituksen esityksessä, mitä pelastustoimella ja pelastustoimen tehtävillä tarkoitetaan ajoneuvolain 30 §:ää sovellettaessa.

Säännöksissä tai niiden yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi hyvä täsmentää myös, mitkä ovat sellaisia pelastustoimen tehtäviä, jotka eivät kuulu hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle, mutta joiden hoitamiseen esimerkiksi Pelastusopisto tai lentoaseman pitäjä voi käyttää verovapaita pelastusautoja.

Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole määritelty käsitteitä palokunta ja miehistöauto, eikä käsitteitä koskevasta lain soveltamisesta ole kerrottu myöskään voimassa olevien tai kumottujen ajoneuvolain ja autoverolain esitoissa. Tämä myös lisää osaltaan Verohallinnon käsityksen mukaan edellä kuvattujen säännösten soveltamisen tulkinnanvaraisuutta autoverotuksen toimittamisessa ja asiakkaiden ohjaamisessa.

Lisäksi olisi tarpeen selventää, rinnastetaanko pelastuslaitosten tai sopimuspalokuntien tuottamat ensihoito- ja ensivastepalvelut pelastustoimen tehtäviin. Samalla olisi hyvä täsmentää, voidaanko tällainen ajoneuvo rekisteröidä pelastusautona vai tulisiko se rekisteröidä ensihoitoajoneuvona.

2 Pelastusautojen luokituksesta ja erityisesti sopimuspalokuntien pelastusautoista

Verohallinto toteaa, että ajoneuvoryhmästä M autoverolain soveltamisalaan kuuluvat M1-luokan eli henkilöautoiksi luokiteltavat ajoneuvot. Pelastusautoja voivat olla myös muut M- ja N-luokan ajoneuvot kuin ehdotetussa ajoneuvolain 30 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut ajoneuvot. Näiltä ajoneuvoilta edellytettäisiin jatkossakin, että ne ovat hyvinvointialueen pelastuslaitoksen, valtion pelastushallinnon viranomaisen, Pelastusopiston tai lentoaseman pitäjän hallinnassa ja että niitä käytetään yksinomaan pelastustoimen tehtäviin. Tästä ajoneuvoryhmästä autoverolain soveltamisalaan kuuluvat M1- ja N1-luokan ajoneuvot sekä sellaiset M2-luokan ajoneuvot, joiden omamassa on alle 1 875 kilogrammaa.

Pelastusautoiksi katsottaisiin lisäksi jatkossakin palokunnan omistuksessa olevat miehistöautot, joissa on kuljettajan lisäksi tilaa vähintään kahdeksalle henkilölle. Ehdotetun ajoneuvolain 30 §:n 1 momentin 4 kohdastakaan ei käy ilmi, etteikö tällaista ajoneuvoa voitaisi käyttää myös muihin kuin pelastustoimen tehtäviin.

Ehdotetun uuden 30 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan sopimuspalokunnan ei sen sijaan tarvitsisi omistaa siinä tarkoitettua lava-autoa. Miehistöautosta poiketen edellytyksenä olisi, että ajoneuvo on sopimuspalokunnan käytössä ja että sitä käytetään yksinomaan pelastustoimen tehtäviin.

Sopimuspalokuntien pelastusautoja koskevia ajoneuvolain 30 §:n 1 momentin säännösehdotuksia olisi perusteltua yhdenmukaistaa siltä osin kuin kyse on ajoneuvon käyttämisestä yksinomaan pelastustoimen tehtäviin. Jos sääntelyn tarkoituksena on, että sopimuspalokuntien

pelastusajoneuvoja käytetään vain pelastustoimen tehtäviin, tästä olisi johdonmukaista säätää sekä ajoneuvoryhmän M että N osalta.

Ehdotettua miehistöautoa koskevaa ajoneuvolain 30 §:n 1 momentin 4 kohtaa voisi Verohallinnon näkemyksen mukaan olla perusteltua lisäksi täsmentää siten, että kyse on sopimuspalokunnan omistuksessa olevasta M-luokan ajoneuvosta.

Hallituksen esitysluonnoksessa viitataan useassa kohdassa siihen, että sopimuspalokunnan ajoneuvon autoverotus toimitettaisiin uudelleen siinä vaiheessa, kun sopimuspalokunta myy ajoneuvon ja se siirtyy yksityiseen omistukseen. Kun tarkoituksena lisäksi Verohallinnon käsityksen mukaan on, että sopimuspalokunta voisi hakea pelastusajoneuvon hankintaan avustusta Palosuojelurahastolta, sääntely voisi olla tarkoituksenmukaisempaa, jos myös tätä ajoneuvoryhmää koskisi vastaava omistusedellytys kuin miehistöautoja. Omistusedellytyksestä olisi hyvä säätää siten täsmällisesti, että kysymyksessä olisi omistus tai omistukseen johtava hallinta.

Jos autoveroetu olisi tarkoitus kohdentaa myös muuhun kuin omistusedellytyksen täyttävään sopimuspalokunnan käytössä olevaan autoon, olisi yksityiskohtaisissa perusteluissa erityisesti tällöin hyvä tuoda esille se, miten käyttö voidaan luotettavasti osoittaa erilaisilla asiakirjoilla.

3 Ehdotetusta autoverolain 14 §:stä

Autoverolain 14 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sopimuspalokuntien lava-autojen veroetu ei kuoleentuisi neljässä vuodessa, toisin kuin muiden pelastusautojen veroetu.

Verohallinnon näkemyksen mukaan pelastustehtävien hoitamiseen liittyvän tarkoituksenmukaisuusperustelun olisi perusteltua koskea myös sopimuspalokuntien miehistöautoja. Jotta verotuet lisäksi kohdentuisivat sopimuspalokuntien pelastusautoihin mahdollisimman yhdenmukaisesti, autoverolain 14 §:ää olisi tarkoituksenmukaista muuttaa siten, ettei myöskään miehistöauton veroetuun sovellettaisi pelastusautojen 48 kuukauden kuoleentumisaikaa.

Kautto Markus

Verohallinto - Pääjohtajan estyneenä ollessa ylijohtaja Marko Myllyniemi,
ylitarkastaja Markus Kautto